

MEHED HOOS: Vasakul linapuntra pea kinnikiskumine ning paremal lakke rippuma tõstetud pundra «perseotsa» vikati tüvikaga tõmbamine. Setomaa, Keera küla. Foto Dr. I. Manninen, 1924. ERM

Petseremaa hää lina tõi pall'o rahha perrehe

Lillaku Anti

Linna omma' seto' kasvatanu' läbi ao. Linast koeti kangit, ummõldi rõivit. Seto hünnih laulõtas: „Siski esä-esä kombõ' joudsõ hoita' alalõ, uma keele, valgõ' rõiva', uma hüä süäme». Valõ rõivas oll edimält kindlahe linanõ, iildappa naati muialt tuuma puulvillast rõivast.

Linna om siih kasvatõd üle 300 aastaga. Tuu tähendäs, õt jo' pronksiaol olli' inõmistõl säälh linadsõ' rõiva'. Mäntsit rõivit inne tuud sälgä panti, tuud om rassõ üldä'. Mii' talvõ' omma' külma' ja tuuperäst saa-as kiviao inõmisõ' ka' ilma rõivilda olla'.

Tuust, õt Baltikumih kasvatõd linaga' kaubõldi ka' muial, om andmit jo' keskaost ja ao joosul naati linna ja —siimnit rohkõba muialõ vidämä. Lina taht hüvvä maad ja kõgõ parebahe kasuski' lina Lõunõ-Eestih, koh tä ommõgi' olnu' tähtsä. Rassõ' ja keerulitsõ' ao' muial maailmah mõodi' ka' Eestimaad. Ku' 1860.-70. aastagil lõpõt Aamerika kodosõda puuvilla tuumisõ säält, sis Lää-

ne-luruupah jäi rõivakangit veit'ost ja tuuperäst sai' Lõunõ-Viländi mulgi' uma lina iist küüsüdä' hüvvä hinda ja lätsi' rikkast. Tartomaal oll kehvep lina, a pikep lina kasvi lõunõ puul. Võromaa linna hinnati ütest Eesti parebast, a kõgõ parep oll Petseremaa uma.

Laado pääl

Villem Buck, kiä' oll saadõt Petserehe maapakku revolutsiuuniga' tegelemisõ peräst, kirot 1909. aastagal tuukandi linast niimuudu: värmilt valgõ, hall vai sinine, pehmekene ja läükvõ, kaalult rassõ. Linna kasvatõdi hindä jaos ja tä oll pall'osilõ ainumas midä sai müvvä', min-

Linna müüdi laado pääl, nii Petsereh ku' ka' Võõpsuh. Tuuperäst kasvatõdi timmä Setomaal ja tä kasvi parebahe ku' muial

kõ iist sai hüvvä hinda küüsüdä. Vilja ja eläjit läts hindäl vaia, nuid oll ka' veid'õ'. Linna müüdi laado pääl, nii Petsereh ku' ka' Võõpsu liinah. Tuuperäst kasvatõdi timmä õgal puul Setomaal ja tä kasvi parebahe ku' kohki' muial Eestih. Ku' Võro põllumiis sai vakatävvest

linasiimnest 16-25 punda linna (üts pund om umbõs 8,3 kg, kokko oll sis 133-208 kg), sis Setomaal oll 25-30 punda vakatävvest külbet siimnest keskmäne saak, midä peetä-äs suurõst. Ku' oll 30-35 punda (250-290 kg), sis oll hõste. Pall'õ' väiko' talo' kasvativa' linna kõrraga' veid'õ' ja sai' 12-18 punda linno (100-150 kg), minkõ möi' 40-50 ruubli iist maaha. Inne I maailmasõta mass Petsereh kilo linna 30-40 kopkat, mia' sis oll suur raha.

Pääle hüä maa oll väigä tähtsä ka', õt kuis linna oll suit ja punda pant. Ku' Tarto lina oll kahrõh ja olõ-õs hõste puhastõd, sis setosil oll lina ilosahe nukku pant. Linna tull õigõ ao perrä kakku' ja motsilahe likko panda' ja vällä võtta'. Ku' peremiis kai, õt vesi olõ-õi' kõgõ

parep, sis vei uia vai kaib eiski' vahtsõ motsila. Ku' lina' leost vällä võõdõti, sis laotõdi hõrõlt ja ilosahe põllu pääle kuioma. Pääle pliikumist, kuiomist ja sugimist tetti linapeo'.

Villem Buck om kirotanu', õt mäntse hoolõga' Setomaal linno rabati, kolgiti ja suiti.

Nii tetti ka' muial Pihkvamaal ja tuuperäst ollegi' s'oo nulga lina vaest üle Vinne impiiriumi kõgõ parep, mitä ostõti õgal puul hõste.

Naati rohkõba

Ka' pääle tuud, ku' Setomaast oll saanu' aamõtlilikult Eesti Vabariigi Petseremaa maakund, õks kasvatõdi linna müügist. Tuu pand mõtlõmma, õt 1920. aastagidõ algusõ põllumajandusõ arvõ' näütäse', õt Petseremaal oll linna külbet õnnõ tsuut üle 3% põllumaa pääle. A iseseisumisõga' oll ar' kaonu' suur ja lag' a vinne turg. Läbi oll saanu' I maailmasõda ja Vabadussõda, tuugi' võidsõ mõota', õt kasvatõdi ja ostõti veidebä linno.

Mõnõ aastaga peräst naati Petseremaal jal' linna rohkõba ja laebalt kasvatamma. Ku' 1922. aastagal kasvatõdi linna õnnõ 3,58%, sis 1923. aastagal 7,69% ja 1925. aastagal jo' 11,66% — tuu näütäs, ku' ruttu linapõllu' lätsi' suurõbast. Petseremaa lina oll sama illos ja kõrralinõ nii ku' inne ja läbi lina müügi naksi' seto' hilläkeste parebahe elämä. Seto' olli' nii hüä' linatüü mõistja', õt inne sõta kutsti näid Vinnemaalõ oppamma, kuis ja midä tulõ linaga' tetä' ja Eesti Vabariigi aigu käve' tõisilõ linnu rabahamah.

Oratoorium
KALEVI KAMMERKÖÖR
kalevikammerkoor.ee

peko esä

üte Seto tsura luulaul

Solistiq:
Liisi Koikson
ja Marko Matvere

Esitäre: segä-, nais- ja meeskuuriq, solistiq, ansambõlj, õgasugudsõq saatõpilliq

24. novembril kell 19.00
Tallinna Kunstihoones

25. novembril kell 18.00
Tartu Ülikooli aulas

Välja müüdüd

Piletid: Piletilevis (www.piletilevi.ee) ja tund enne algust kohapeal

Toetajad:
TARTU NAITUSED
KALEVI
DISAINISTUUDIO
EMI EWT
TAAVI
ESTRANSPOORT
TAMMERRAAMAT
TRIPOD
Reng

MEREMÄE VALLA ÕPPIVAD NOORED!

01. — 28. dets. 2007 toimub täiendav taotluste vastuvõtt sihtasutuse «Helgi ja Karl Roseni nim. Fond» stipendiumide saamiseks.

Infot ning taotluste blankette saab vallamajast, raamatukogudest ning koduleheküljelt, aadressil www.meremae.ee.
Kontakttelefon: 78 56 634

Kuuluta Setomaa veergudel!

Õnnesoovide, töö- ja ärikuulutused

1.-6. rida maksavad 10 krooni rida, alates 7. reast — 15 krooni rida

Leinakuulutused ja tänusõnad
Üks moodul 39,5x36 (mm) — 75 kr.

Kaks moodulit 39,5x76 (mm) või 83x36 (mm) — 150 kr.

Kuulutuse avaldamiseks pöörduda toimetuse poole, toimetusalaldab kuulutuse pärast arve maksmist Setomaa Valdade Liidule

TELLIMISKUPONG

Soovid tellida Setomaa lehte endale koju 120 krooni eest aastas? Täida see kupong trükitähtedega ning saada ümbrikuga toimetuse aadressil:
Igor Taro, Setomaa ajaleht, Laossina küla, 64308 Mikitamäe vald PÖLVAMAA

Jah, soovin saada Setomaa tutvumistellimust järgmiseks aastaks poole soodsama hinnaga

Nimi

Perikonnanimi

Address

Telefon

Tellimust soovin alates kuupäevast

Arve palun saata (tähta juhul kui teillija ja maksija pole sama isik või kui soovite arvet e-postile)

Tellimus jõustub arve tasumisele järgneval päeval, arvet saab tasuda suvalises pangakontoris või internetipangas

Kommentaare internetist:

<http://ajaleht.setomaa.ee>

Loe ja kommenteeri!